

PLOUTOS

PLOUTOS: Сътрудничество за постигане на финансова независимост на граждани на трети държави чрез инструменти за финансова грамотност и предприемачески лагери

Номер на проекта: 101038463

Работен пакет 3:
Обучение по устен превод в общността

Деливерабъл 3.5: Разработване на съдържанието на учебната програма

PLOUTOS

Това е кратка версия на оригиналната учебна програма на английски език

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

Заглавие на курса	Обучение по устен превод в общността
Езици	EN
Седмици	13
Часове на седмица	2
Участниците	Най-малко 4 граждани на трети държави (ГТД) от страна партньор (както ГТД, така и местни държавни служители с известен опит в устния превод в общността)

Описание на курса

В цяла Европа ГТД често работят като ad hoc преводачи в силно чувствителни условия с малко или никакво обучение. Въпреки тази остра нужда от преводачески услуги, в ЕС са създадени много малко програми за обучение на устни преводачи в общността, главно защото 1) професията на устен преводач в общността не е ясно дефинирана в много страни от ЕС и 2) такива програми са изправени пред продължаващия проблем с постоянно променящото се езиково търсене и липсата на обучени учители за езиците в нужда. PLOUTOS ще отвори възможности както за ГТД, така и за държавни служители от страните партньори, да придобият обучение по устен превод в общността, със специален акцент върху финансовия сектор. По-специално, една от основните цели на този работен пакет е разработването на учебна програма за устни преводи в общността за преводачи аматьори, които вече са практикували устен превод в общността, но не са обучени от институции, специализирани в обучението по устен превод. Програмата отчасти ще се справи с дефицита в адекватното обучение по устен превод в общността в повечето страни партньори и ще предложи някои дълготрайни насоки, тъй като този материал ще бъде достъпен онлайн. В резултат на това бенефициентите ще получат много добра представа за необходимите умения и компетенции, така че да могат да разберат по-добре процеса на тълкуване в общността и да бъдат насърчени да търсят начини за по-нататъшно подобряване на своите знания, умения и компетенции. Очаква се също така програмата да им даде възможност и да укрепи доверието им в общуването и улесняването на комуникацията в приемащата страна и по този начин да засили тяхното и на тяхната общност участие и включване в приемащото общество и гражданския живот. Освен това, този работен пакет ще постави основата за прилагането на текущи курсове за устен превод в общността.

Резултати от обучението

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

След участие в курса, участниците ще:

- Разбиране на различни термини, свързани с практиката (писмен превод, устен превод, устен превод в общността (community interpreting, CI), устен превод за обществени услуги, симултанен превод, консекутивен превод, писмен / устен превод, водене на бележки);
- Признаване на CI като инструмент за преодоляване на пропуските в комуникацията;
- Идентифициране на уменията, необходими за CI;
- Практикуване и подобряване на определени умения за устен превод, включително слушане, водене на записки, превод на зрението, обобщаване;
- Познава законодателството на CI в ЕС;
- Разработване на фундаментална основа в естеството на межкултурната комуникация и межкултурната комуникативна компетентност, включително невербална межкултурна компетентност;
- Запознаване с етиката на CI;
- Разберете как работи слушането, с особено внимание към устния превод;
- Запознаване с някои полезни инструменти за практиката на CI;
- Информирани за перспективите за продължаващо професионално развитие.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

Обучението © по устен превод на общността 2023 от Foteini Apostolou е лицензирано под CC BY-NC-ND 4.0. За да видите копие на този лиценз, посетете <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

Съдържание

1. Въведение.....	8
1.1 Устен превод: стара практика, нова дисциплина	8
1.2 Тълкуване: Определение.....	9
1.3 Режими на работа	9
1.3.1 Симултанен превод	10
1.3.2 Консекутивен превод.....	10
1.4 Видове устни преводи въз основа на настройките	10
2. Въведение в устния превод на общността (CI)	11
2.1 Начало	11
2.2 Дефиниции и термини.....	12
2.3 Знания и компетенции	13
2.4 Заключение	15
3. Междукултурна комуникация <i>Луиза Десила</i>	16
3.1 Защо да изучаваме междукултурната комуникация?	16
3.2 Междукултурна комуникативна компетентност.....	16
3.3 Невербална комуникация между културите	17
4. Етика на устния превод на общността <i>Мете Рудвин</i>	19
4.1 Етика в професиите	19
4.2 Устният превод на Общността като установена професия.....	19
4.3 Етични дилеми.....	20
4.4 Какво представлява етиката на кардиналния преводач?.....	21
4.4.1 ТОЧНОСТ	21
4.4.2 БЕЗПРИСТРАСТНОСТ	22
4.4.3 ПОВЕРИТЕЛНОСТ	22
5. Подготовка	23
5.1 Въведение	23
5.2 Основна информация	23

PLOUTOS

5.3 Физическа настройка	25
5.4 Брифинг и разбор	26
5.5 Подготовка на темата.....	27
5.6 Познаване на термините и изграждане на речници	28
5.7 Контролен списък	30
6. Умения за слушане и памет.....	32
6.1 Въведение	32
6.2 Слушане: житейска / комуникационна компетентност	32
6.3 Внимание, внимание, внимание	33
6.4 Някои практически съвети.....	34
6.5 Слушане при устен превод	37
6.6 Условия за добро слушане при устен превод.....	37
6.7 Съвети за активно слушане: Робин Сетън и Андрю Доурант.....	38
7. Водене на бележки	41
7.1 Въведение	41
7.2 Практически насоки	41
7.2.1 Петте въпроса	41
7.2.2 Средства (Къде отбелязваме).....	42
7.2.3 Селективност (Какво отбелязваме)	43
7.2.4 Структура (Как отбелязваме)	44
7.2.5 Символи (Как отбелязваме)	45
7.2.6 Език на бележките (Как отбелязваме)	46
7.3 Доставка	47
8. Зрителен превод и обобщен превод	49
8.1 Зрителен превод: Въведение	49
8.2 Многозадачен процес.....	49
8.3 Справяне с предизвикателствата	50
8.4 Обобщаване	51

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Въведение в ролевите единици.....	53
Въвеждане на ролеви игри в обучението по СИ	53
Ролеви игри в този курс.....	53
9. Ролева игра 1: СИ за работа.....	54
Кратко описание	54
Кандидат.....	54
Работодател	54
Преводач	55
Материали за консултация.....	55
Въпроси и отговори за интервю за работа	55
10. Ролева игра 2: СИ в банка.....	58
Кратко описание	58
Банков служител	58
Клиент	58
Преводач	59
Материали за консултация.....	59
11. Ролеви игри 3: Превод в НПО – Консултиране и планиране за създаване на бизнес	61
Кратко описание	61
Клиент	61
НПО Бизнес консултант	61
Преводач	62
Материали за консултация.....	63
Образец за ПЕСТ анализ	63
12. Перспективи за непрекъснато професионално развитие в превода	66
12.2 Ресурси.....	66

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

1. Въведение

1.1 Устен превод: стара практика, нова дисциплина

Устните преводи се считат за поддисциплина на преводаческите изследвания и междудисциплина, както много учени предполагат (Holmes, 1988; Снел-Хорнби и др., 1994; Тури, 1995; Ваденшьо, 1998/2013; Анджели, 2004; Хейл, 2007; Варгас-Урпи, 2011). Първите стъпки за утвърждаването на преводаческите изследвания като научна дисциплина започват през 50-те години на миналия век, като новата дисциплина се възприема като издънка на лингвистиката, където фокусът на дискусиите са въпросите за преводимостта, еквивалентността, верността и точността, а дискусиите са направени в ясни дуализми: преводими срещу непреводими, буквални срещу свободни, формална еквивалентност срещу динамична еквивалентност, семантичен превод срещу комуникативен превод и др. 70-те години бележат преход към по-комуникативни подходи (интегриран подход, теория на Скопос), а 80-те години на миналия век "културният обрат" в преводаческите изследвания.

Както много учени посочват, устният превод е вековна практика, като се има предвид необходимостта от комуникация между езиците и културите, но сравнително нова дисциплина. Симултанныят превод като призната практика е установен след Втората световна война с Нюрнбергските процеси и се развива през годините. Брайън Харис представя хронологично развитие на областта – чиито различни клонове се развиват в различни периоди – в предговора си към избраните доклади от първата конференция Critical Link, проведена през 1995 г. в Онтарио (стр. 1-2); "1940-те, 1950-те и 1960-те години бяха [...] десетилетията на конферентните преводачи, първият клон, постигнал всеобщо признат статут", чрез появата на акредитация, обучение, професионален статус, адекватно възнаграждение, добри условия на труд и научни изследвания; "70-те и 80-те години на миналия век бяха по същия начин решаващи десетилетия за два други клона, а именно устен превод на съда и жестомимичен превод"; Той завършва изказването си с въпроса: "Дали 90-те години се оказват десетилетието на медицинските преводачи и преводачите на социалните служби?".

В този уводен текст се предлага кратък преглед на устния превод, който ще създаде някакъв контекст за този кратък курс.

1.2 Тълкуване: Определение

След като намекнахме за сложността на процеса на устен превод и ролята на преводача, трябва да започнем този преглед с изясняване на термините за тези, които не са запознати с практиката на устния превод. За целта избирам определението на Франц Пьоххакер от книгата му *"Въвеждане на устни изследвания"*:

Устният превод е форма на превод, при която **първото и окончателното предаване на друг език** се извършва въз основа на **еднократно представяне** на изказване на изходния език. (2004, с. 11, ударение в оригинал)

В това определение Пьоххакер се опитва да разграничи устния превод като отделна практика, защото често се бърка с превода, като по този начин се крият неговите отличителни характеристики, а именно фактът, че това е единично изказване, за разлика от превода, където писменият текст има "осезаемо" и непрекъснато присъствие.

Тя включва както говорими, така и жестомимични езици (устен превод на жестомимичен език¹) и се извършва в различни режими и настройки, някои от които могат да включват специално оборудване, като кабинки за устен превод, слушалки, специални конзоли и др. През последните години, особено по време на Ковид пандемията, дистанционните форми на устен превод набраха почва.

1.3 Режими на работа

Два от основните начини на работа в устния превод са симултанен и консекутивен

¹ Знаковият език се определя като "тълкуване между говорим език и говорим език или друг знаков език" (Napier & Leeson, 2015, p. 376).

PLOUTOS

превод:²

1.3.1 Симултанен превод

В този режим има минимално забавяне във времето между говорещия и преводача, като последният обикновено работи в кабина за устни преводи със съответното оборудване.

1.3.2 Консекутивен превод

Разграничението между симултанен и консекутивен превод възниква след 20-те години на миналия век, когато наличното оборудване поражда различни форми на устен превод. Дотогава устният превод беше възможен само в последователен режим, т.е. след изказването.

1.4 Видове устни преводи въз основа на настройките

Устният превод се диференцира въз основа на настройките, в които се провежда. Надя Гърбич (2015, стр.371) дава кратка дефиниция на термина в краткия си принос в *The Routledge Encyclopedia for Interpreting Studies*, въпреки че признава, че настройките са обект на пространствено-времеви условия: "[Условията могат да бъдат определени като социално-пространствени контексти на взаимодействие, в които се случват интерпретиращи събития. Следователно специфичната обстановка се оформя от взаимодействието на агентите (включително техните умствени, социални и културни нагласи) и участващите места (включително всички физически, материални структури), като и двете се управляват от институционални условия, както и от по-широки социални сили.

Следният списък с настройки за тълкуване е включен в *Routledge Encyclopedia of Interpreting Studies* (2015, р. xxviii):

Настройки

² За подробно обсъждане на режимите на тълкуване вижте Röchhacker, 2015, р. XXVIII.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Търсеци закрила	Бизнес превод	Превод в общността	Конферентен превод	Конфликтни зони	Съдебен превод
Дипломатически превод	Превод при катастрофични събития	Образователен превод	Филмов превод	Превод в болница	Юридически превод
Медиен превод	Ментално здраве	Военни преводачи	Превод на новини	Парламентарен превод	Превод на деца
Превод в полиция	Превод в затвор	Психотерапия	Превод при религиозни ритуали	Говорни патологии	Превод при токшоу
	Театрален превод	Превод в заседание на трибунал	Комисия за истина и реконсалиация		

2. Въведение в устния превод на общността (CI)

2.1 Начало

Устният превод на общността попада под шапката на преводаческите изследвания. Хронологията на Брайън Харис поставя началото на общностния превод през 70-те и 80-те години на миналия век, като се започне със съдебния и жестомимичния превод. Франц Пьоххакер в книгата си *"Въведение в изследванията на устния превод"* накратко се позовава на това начало:

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

Едва през 80-те и 90-те години на миналия век, изправени пред нарастващите комуникационни проблеми в институциите от публичния сектор (здравеопазване, социални услуги), "устният превод в общността" (**устен превод в общността**) придобива все по-голяма видимост. По този начин **устният превод на общността**, наричан още **устен превод на обществени услуги** (главно в Обединеното кралство) и **културен превод** (в Канада), се очертава като широка нова област на практиката на устния превод, като **здравният превод (медицински устен превод, болничен превод)** и **правният превод** са най-значимите институционални области. (2004, с. 15, подчертаване в оригинал).

Съдейки по еволюцията на областта, сега можем спокойно да кажем, че през последните десетилетия наистина се наблюдава значително увеличение на науката за тълкуване на общността.

2.2 Дефиниции и термини

Двата основни термина, които се отнасят до този вид устен превод, са "устен превод в общността" и "устен превод на обществени услуги", докато много други термини се отнасят повече или по-малко до същата практика, както ще видим по-долу. Тази практика подкрепя общности от хора, които имат различен езиков и културен произход в усилията им да комуникират успешно с обществените услуги в дадена страна и обратно, като се има предвид нарастващата мобилност на населението по целия свят и нарастващия мултикултурализъм и многоезичие в рамките на страните.

Съществуват редица дефиниции на понятието и ще цитирам тази на Сесилия Ваденшю, която през 1998 г. написа *"Тълкуване като взаимодействие"*, основополагаща книга за "все още недотеретизирана област на изследване" (Wadensjö, стр. 15), която постави основата за по-нататъшни изследвания в тази област, целящи да осигурят "набор от аналитични инструменти, храна за размисъл и гориво за дискусии" и "да се разработи теоретичен модел на интерпретаторно-медиано взаимодействие, оформено върху съответната практика" (с. 3).

PLOUTOS

Определение

Interpreting As
Interaction

Cecilia Wadensjö

Устният превод, извършван при *срещи лице в лице* между *длъжностни лица и миряни*, среща с *определена цел* в *публична институция*, често се нарича *устен превод на общността* [...].

(Wadensjö, 1998/2013, p. 49, подчертаването добавено)

2.3 Знания и компетенции

Сандра Беатрис Хейл (2007, стр. 177-78)³ дава обширен списък на знанията и компетенциите, изисквани от преводача на общността. Дължината на списъка и броят на идентифицираните умения показват сложността на практиката:

³ Извадих библиографските справки на списъка, споменати в края на всяка точка, и промених графичното му представяне.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

1

• **Познаване на професионалните принципи:** ясно познаване на ролята и етичните изисквания към устните преводачи в общността.

2

• **Напреднала езикова компетентност:** овладяване на различни регистри на двата езика; способност за разбиране на различни регионални разновидности, разговорни думи, идиоми и жаргон; широко овладяване на обща и специализирана терминология; адекватно произношение на двата езика.

3

• **Отлични умения за слушане и разбиране:** способност за активно слушане и едновременно с това за анализиране на текста, за да се разбере пълният му смисъл и замисъл. Това е много сложно умение, тъй като зависи от много други фактори.

4

• **Отлични умения за запаметяване:** добра краткосрочна и дългосрочна памет.

5

• **Адекватни умения за публично говорене:** способност да се говори ясно и отчетливо на публично място.

6

• **Адекватни умения за водене на записки:** да знаете кога и как да си водите записки, за да подпомогнете паметта и да гарантирате завършеност.

7

• **Усъвършенствани умения за устен превод:** те включват кратък и дълъг последователен устен превод, симултанен устен превод и визуален превод.

8

• **Добри управленски умения:** способност да се прецени кога е необходима намеса и как да се направи; способност да се координира и контролира интерпретираната ситуация.

9

• **Познаване на контекста и темата:** основни познания за различните условия и основните тематични области.

10

• **Разбиране на целите на институциите, в които се извършва устният превод, както и на техните дискурсивни практики.**

11

• **Осъзнаване на межкултурните различия.**

12

• **Познаване на теориите, които са в основата на практиката:** познания по лингвистика, социолингвистика, прагматика, анализ на дискурса, теория на превода.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

2.4 Заключение

Устният превод на общността, като практика, която е в нарастващо търсене в целия свят, е изправена пред множество предизвикателства, главно поради нежеланието на правителствата да го подкрепят като необходим инструмент, който улеснява комуникацията между публичните услуги и потребителите, които имат ограничени или никакви познания по официалния език на страната. Практиката се бори в много страни с противоречиви роли, липса на етични насоки, ниско възнаграждение, ограничено и нерегулирано обучение, фрагментирана наличност на услуги, наред с други неща. Положителното е, че интересът в тази област нараства през последните години, в редица страни са създадени програми за обучение, практиката на КИ е регулирана на национално ниво в някои страни, което води до по-добро възнаграждение и по-добри условия на труд за практикуващите.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

3. Межкултурна комуникация

Луиза Десила

3.1 Защо да изучаваме межкултурната комуникация?

Както отбелязва Джаксън (2014):

Има много императиви за научаване на повече за межкултурната комуникация и въздействието на езика в межкултурните отношения. Поради глобализиращите се сили, интернационализацията, транспорта и технологичния напредък, променящата се демография и конфликтни ситуации, етичната межкултурна комуникация сега е по-важна, отколкото по всяко друго време в историята на нашата планета. Трябва да се научим как да се адаптираме и да процъфтяваме в непозната среда и да допринасяме за нашата планета по конструктивен и мирен начин.

3.2 Межкултурна комуникативна компетентност

Според Чен и Староста (2006) межкултурната комуникативна компетентност е "способността да се признават, уважават, толерират и интегрират културните различия". Както Jandt (2007, p. 184, in Jackson, 2014) посочва, че "добрите межкултурни комуникатори имат сила на личността (със силно чувство за себе си и са социално спокойни), комуникативни умения (вербални и невербални), психологическа адаптация (способност за адаптиране към нови ситуации) и културно съзнание".

Като преводачи е от първостепенно значение:

- А. Да се отнасят към хората като към равни и да се отнасят към тях с уважение и достойнство, независимо от техния произход (напр. етнически, религиозен, полов, езиков, инвалид и т.н.);
- Б. Стремете се да включите всички гласове в межкултурните взаимодействия;

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

- В. Слушайте внимателно и се въздържайте от негативни коментари за поведението на хора от различни културни и/или езикови среди;
 - Г. Търпеливо задавайте въпроси, за да потвърдите смисъла;
 - Д. Търсене и предоставяне на вербална и невербална обратна връзка, за да се гарантира, че съобщенията се получават по предназначение;
 - Е. Признават, че могат да възникнат недоразумения поради езикови и/или културни различия;
 - Ж. Ценност на межкултурното сътрудничество и мирното посредничество/разрешаване на конфликти;
 - З. Направете истинско усилие да научите за езика, за да научите и културните практики на хора, които са били социализирани в различни културни среди.
- (адаптирано от Джаксън, 2014, с. 22-23)

С оглед на по-нататъшното развитие на тези ключови характеристики и умения на етичен межкултурен комуникатор, във втората част на тази секция ще разгледаме някои аспекти на невербалната комуникация и как те се различават в различните култури, както и управлението на езиковите и межкултурните конфликти.

3.3 Невербална комуникация между културите

Както Джаксън (2014, стр. 99) потвърждава, "да се научим да общуваме ефективно и подходящо в межкултурните взаимодействия изисква познаване както на вербалните, така и на невербалните кодови системи. Точно както нашето вербално поведение е повлияно от процеса на културна социализация, много от нашите невербални действия са засегнати от нашия културен произход.

Защо да изучаваме невербалната комуникация? Няколко учени смятат, че това е най-мощната форма на комуникация (Jackson, 2014). Психологът Алберт Мехрабиан (1982), например, изчислява, че 93% от значението се предава чрез невербални комуникационни канали / системи като:

- + Параезик (вокални знаци)
- + Кинезия (движение на тялото, изражения на лицето)
- + Окулезици (контакт с очите/движение)
- + Проксемика (социална дистанция)
- + Хаптика (докосване)

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

- ✚ Olfactics (миризма)
- ✚ Външен вид и артефакти
- ✚ Хронемика (време)

(Джаксън, 2014, с. 109)

Въпреки това, повечето са съгласни, че значителна част от нашата комуникация е невербална. Трябва да се подчертае, че невербалните кодове, изброени по-горе:

- ✚ могат да бъдат вродени или научени
- ✚ могат да бъдат умишлени или непреднамерени
- ✚ могат да бъдат универсални или специфични за културата
- ✚ могат да се използват в различна степен от различни култури
- ✚ са контекстно-зависими.

(Джаксън, 2014, с. 102-118)

Освен това невербалният език може да се използва, *наред с другото*, за показване на емоции, заместване/повтаряне/подчертаване на вербални съобщения, предаване на неудобни съобщения и регулиране на взаимодействията (Jackson, 2014, pp. 102-118).

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

4. Етика на устния превод на общността

Мете Рудвин

4.1 Етика в професиите⁴

Всички "класически" професии (особено тези, свързани с правото, медицината и теологията) имат ясно дефинирани идеи по отношение на етиката; всъщност е от решаващо значение те да имат артикулиран набор от етика, изразен във формален *етичен кодекс*. Това важи особено за онези професии, които отсъждат решения на живот и смърт или решения, които оказват дълбоко влияние върху живота на човешките същества. Професията на медицината – която потенциално може да причини голяма вреда, както и полза – се нуждае от набор от етични насоки точно за да помогне на хората да вземат важни полезни решения, но и да избегне причиняването на вреда. Колкото по-големи са потенциалните щети, които професионалистът може да причини, толкова повече професията – и професионалистите – се нуждаят от набор от насоки, които да им помогнат да избегнат причиняването на вреда.

Дали всяка точка от етичния кодекс трябва да се разглежда като изцяло нормативна или по-скоро като насока (или някъде във формата на спектъра, правно обвързваща с това, че "просто" е препоръка), ще варира за всеки отделен случай. Когато дадена етика е задължителна по закон (например да не се "причинява смърт" или да не се "присвоява чуждо имущество"), в крайна сметка е въпрос за решение за трибуналите и съдилищата, ако и когато възникне дилема (вж. по-долу). Тези ситуации пораждават класическите дилеми като "проблема с количката"⁵: "по-добре" ли е активно да убиеш един човек, за да спасиш много животи?

4.2 Устният превод на Общността като установена професия⁶

Утвърдените, традиционни професии – като юридическите и медицинските – ще имат

⁴ За extensice обща дискусия виж Freidson на seminal 1994 обем.

⁵ <https://www.merriam-webster.com/words-at-play/trolley-problem-moral-philosophy-ethics>

⁶ Тук е необходим общ термин "устен превод": под превод на диалог имаме предвид просто начина на прост консекутивен превод между двама или повече души, участващи в диалог (разговор) на два или повече езика, който се превежда (устно) от преводач. За тълкуването на общността по-общо виж Hale 2007, Corsellis 2008, Angelelli 2004. За тълкуването на общността като нововъзникваща професия виж

PLOUTOS

по-стабилни и по-добре дефинирани предписателни етични кодекси, отколкото по-новите и по-малко организирани професии. Устният превод в общността все още не е пълноценна професия, така че етичните кодекси са още по-полезни, за да се направи избор и да се оправдаят трудни решения. Има много причини за тълкуването на общността, което не е (все още) утвърдена професия, не на последно място фактът, че тя е призната в по-широката общност и в академичните среди съвсем наскоро, от 80-те години на миналия век. Някои от тези причини са свързани с тълкуването на общността, което се разглежда като "естествено умение", което всеки с правилните езикови комбинации е в състояние да извърши.

Етичният кодекс е полезно ръководство, което предоставя на преводачите правила, стратегии и процедури, които да следват, за да представят най-добре своята роля, да се държат професионално към своите клиенти и да определят стандарт в полза на собствената си практика. Тъй като професията на устните преводачи в общността често не разполага с валидно задължително предварително обучение, кодексите помагат на професионалистите да направят предизвикателен избор и им помагат да оправдаят трудни решения. Те служат като директно и постоянно напомняне за етичните критерии, които всеки професионален преводач трябва да поддържа.

4.3 Етични дилеми

Имаме тенденция да категоризираме областите на обществените и личния живот в чисти секции, за да се свържем по-лесно и гладко с огромната сложност, взаимосвързаност и "бъркотия" на човешкия живот. Това ни помага да създадем ред и чистота в живота и да обработим огромния товар от информация и постоянно вземане на решения, на които сме подложени всеки ден. Класифицирането и категоризирането може да намали нюансите на човешкото поведение и обществото, но въпреки това е необходимо, за да не бъдем претоварени от него. Има моменти, обаче, когато тази сложност ще изплува на повърхността и ще ни постави в положение, в което е трудно да се вземат полезни решения. Понякога трябва да изберем пътя на най-малката вреда или просто да признаем, че няма перфектно

Röchhacker 2004; Пъоххакер и Шлезинджър 2002; Ваденшьо, 1998; Микелсон 1996 и 1999 г.; Робъртс и др. 2000. За устния превод на общността в рамките на професиите вижте Mikkelson and Jourdenais 2015; Рудвин 2015.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

решение. Много от тези ситуации, разочароващи и стресиращи за нас както като индивиди, така и като професионалисти, могат да се представят като "дилеми". Добре дефинираната етика ни помага, като професионалисти, именно да се справяме с тези трудни ситуации и да вземаме решения с по-малко тревожност.

4.4 Какво представлява етиката на кардиналния преводач?

Трите основни правила в повечето етични кодекси са точност, безпристрастност и поверителност (вж. напр. Hale 2007). Следните връзки са примери за два широко използвани етични кодекса съответно в правния сектор и в медицинския сектор; и в двата са споменати три основни принципа.

- **Национална асоциация на съдебните преводачи, Кодекс на етиката и професионалните отговорности** <https://najit.org/wp-content/uploads/2016/09/NAJITCodeofEthicsFINAL.pdf>
- **Национален съвет по устни преводи в здравеопазването. Серия работни документи (NCIHC)** <https://www.ncihc.org/assets/documents/publications/NCIHC%20National%20Code%20of%20Ethics.pdf>

4.4.1 ТОЧНОСТ⁷

Основната етика на всички преводачески дейности, по мое мнение, е точността, ⁸а именно задължението да се преведе текста възможно най-точно по най-добрия възможен начин и до степента, в която контекстът (и езиковата двойка) го позволяват. Тълкуването трябва да бъде вярно на оригиналния текст и да не пропуска, добавя, редактира или украсява съдържание (включително обидно и вулгарно съдържание). Когато е възможно, трябва да се предават невербални знаци, за да се улесни разбирането.

Точността може да се опише като "договор" между устния преводач и клиента, между устния преводач и изходния текст, между устния преводач и

⁷ Вижте Rudvin 2019.

⁸ Това, което традиционно се нарича "вярност" или "еквивалентност" в изследванията на превода; И двете са сложни термини и проблематични по свой собствен начин, но въпреки това са фундаментални, тъй като се отнасят до присъща връзка между изходния и целевия текст.

PLOUTOS

текстовия/писмения процес, както и между устния преводач и професията. А в основата на етиката на точността лежи по-широката социална етика на честност, казване на истината и лоялност – в смисъл на поддържане на "договорните" отношения между участващите хора и по този начин създаване на отношения на доверие; лоялността се основава именно на способността за създаване на *доверие*.

4.4.2 БЕЗПРИСТРАСТНОСТ

Основният принцип на безпристрастността изисква преводачът да бъде обективен и безпристрастен, доколкото това е възможно. Той / тя не трябва да взема страна с нито една от страните или да дава съвети, или да променя съдържанието на казаното. Дори и най-професионалният преводач е човешко същество и може да е трудно да не се реагира на съдържанието на казаното. Тази реакция обаче не трябва да се изразява открито. Често е препоръчително преводачът да не превежда за приятели или роднини, където рискът от положителни или отрицателни пристрастия е значително увеличен. Преводачът обаче може да се наложи да предупреди засегнатите лица, ако възникне недоразумение по езикови или културни причини. Също така е важно да запомните, че преводачът не носи отговорност за казаното! Ако възникне конфликт на интереси, устният преводач следва да се оттегли от заседанието.

4.4.3 ПОВЕРИТЕЛНОСТ

Под "поверителност" имаме предвид да не разкриваме информация, която се появява по време на преводна сесия. Поддържането на конфиденциалност е от решаващо значение, защото създава доверие между събеседниците; както институциите, така и чуждестранните говорители трябва да могат да се доверят на преводача не само да превежда точно, но и да не повтаря лична информация. Задължение на преводача е да не разкрива никакви професионални или лични проблеми. Има изключителни случаи, при които поверителността може да бъде нарушена, за да се защитят лицата, като например в случаи на животозастрашаващи ситуации.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

5. Подготовка

5.1 Въведение

Подготовката е *задължително условие* за всички задачи по устен превод. Силвия Калина, в своя запис за подготовка в *The Routledge Encyclopedia for Interpreting Studies*, започва с твърдението, че "[п]репарацията за задание за устен превод е решаващ елемент от качеството във всички видове устни преводи" (2015, с. 318). Колкото по-добре подготвен е преводачът, толкова по-успешен и безпроблемен е комуникационният процес. Както Луиджи Лукарели много уместно заявява в краткото си есе "Съвети за подпомагане на преводачите да се подготвят за вашата среща" (2016), обръщайки се към организаторите на събитието,

Подготовката е невидимата работа, която допринася за успеха на големи и малки срещи – и една от основните причини, поради които преводачите толкова често се чуват, но не се забелязват.

Степента на важност, която се отдава на подготовката, е очевидна в проучването на работното натоварване на АИИС от 2002 г.,⁹ където липсата на подготовка е един от трите основни фактора за стрес за конферентните преводачи (стр. 123).¹⁰

5.2 Основна информация

Когато се подготвяте за конкретна задача, подготовката започва от основите. Зора Джакман, автор на брошурата на CIOL "Подготовка за задача за устен превод на

⁹ Проучването, иницирано от Изследователския комитет на АИИС (Международната асоциация на конферентните преводачи), има за цел да изследва "характеристиките на работата и работната среда на симултанните преводачи" и да изследва "степената на физически, физиологичен и психологически стрес, които представляват част от техния професионален живот" (2002, стр. 3).

¹⁰ Другите две бяха трудност на доставката и текста, и условията на щанда.

PLOUTOS

обществени услуги",¹¹ съветва практикуващите да търсят основна информация като дата, час, място и очаквана продължителност, възнаграждение; преводачите също ще трябва да се уверят, че знаят какъв език или диалект ще се изисква, за да могат да бъдат сигурни, че имат езикови умения за работата (Jackman, 2020 г., с. 3-4). Джекман предлага те също да знаят името (имената) на клиентите / бенефициентите, в случай че има конфликт на интереси. И накрая, преводачът пита за данните за контакт на клиента и лицето, което трябва да намерите при пристигането си (Jackman, 2020, стр. 4).

Джекман представя това в списък с въпроси (стр. 5), адаптиран тук в графично представяне:

¹¹ CIOL е акроним на Chartered Institute of Linguists, орган на Обединеното кралство за практикуващи езици, чиято цел, както е посочено на техния уебсайт, е: "Да допринесе за международната добра воля чрез насърчаване на ефективното изучаване и практикуване на езици; да насърчава обмена и разпространението на информация по въпроси от интерес за лингвистите и лицата, заинтересовани от изучаването на езиците; и да осигури средства за признаване на лица, които са квалифицирани като лингвисти в професиите, изкуствата, науките, промишлеността, търговията и търговията". (<https://www.ciol.org.uk/about>)

5.3 Физическа настройка

След като бъде получена основната информация, преводачът трябва да знае обстановката, в която ще превежда. Ние не се позоваваме само на по-широката област, в която ще тълкуваме, например здравеопазване, правна помощ, убежище, образование и т.н., но и физическата обстановка. Трябва да знаем къде е заданието ни, как да стигнем до там, колко време ще ни отнеме (като вземем предвид времето на деня и проблемите с паркирането – паркинг съоръжения, разстояние от заданието – ако шофирате до заданието), дори физическото пространство на заданието, ако можем да го посетим предварително.¹² Ако не можем да посетим мястото предварително, трябва да се уверим, че оставяме достатъчно време за всякакви неочаквани закъснения. Например съдилищата могат да бъдат сложни структури, които могат да бъдат трудни за навигация. Ето защо, познаването на конкретния офис, където ще се изискват вашите услуги и къде се намира този офис в съдебната палата, е важна информация, която ще ни освободи от всеки допълнителен ненужен стрес в деня на възлагането.

Посещенията на мястото могат да служат и за други цели, както виждаме от предложението на Ан Корселис за "посещения за наблюдение [за студенти] на места, където е вероятно да се извършат преводачески задачи" (стр. 159-160); Нейните предложения за тези посещения биха могли да помогнат и за реални задачи:

¹² Във видео за Clarity Interpreting относно подготовката (2019) има препратка към логистиката на заданието, която включва дестинация, контакт със сайта, очаквания на клиентите и фактуриране.

PLOUTOS

Подгответе се за посещението по отношение на разбирането на терминологията на фондацията, ролите на хората, работещи в службата и как да ги разпознаете, транспортните системи [...]

Подгответе си списък с факти и информация

Участвайте в сесията за дебрифинг след това по въпроси като: терминология (включително съкращения и неформална терминология и еквиваленти на другия език), мерки за сигурност и облекло (например, когато преводачите трябва да носят маска или рокля в медицински ситуации и как ги поставят).

5.4 Брифинг и разбор

Както виждаме в дейностите, предложени от Corsellis, процесът включва брифинг сесия преди посещението и де-брифинг сесия, след посещението.

Сесиите за брифинг и дебрифинг – не само преди и след посещение на място, но и преди и след задача – биха могли да бъдат полезни за устни преводачи, работещи за организации, които наемат екипи за устен превод, като НПО, работещи с мигранти. В тези случаи устните преводачи – които често придружават мигрантите в множество различни среди – биха могли да бъдат информирани от опитни колеги или персонала на организацията в брифинг сесия за задачата и да съберат цялата необходима информация предварително. Дори ако организацията не предвижда такъв тип срещи, практикуващите все още могат да съберат много информация, като се свържат с по-опитни колеги, за да поискат информация и насоки.

С еднаква стойност ще бъдат и сесиите за разбор, организирани след възлагане, в духа на предложението на Силвия Калина за дейности след процеса като част от процеса на подготовка. Чрез тези сесии целият екип ще бъде запознат с всякакви

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

трудности, неуспехи, специална терминология, съвети за по-лесно приспособяване към конкретния тип задача и т.н. Това също така би насърчило сътрудничеството в екипа, солидарността, груповата подкрепа и би довело до подобряване на резултатите.

5.5 Подготовка на темата

Робърт Сетън и Андрю Доурант дават следната таблица с предложения за подготовка на теми в книгата си *Conference Interpreting: A Complete Course* (2016, р. 341):

Подготовка на темата

Първо изяснете голямата картина и най-важното. Ако нямате опит в областта на темата, започнете например с обща информация, онлайн праймери, записи в Уикипедия и т.н., за разберете темата.

Бъдете любопитни за всичко. Интересът идва с откритието, тъй като "апетитът идва с яденето" и помага да се учи по-добре.

Започнете с материал на вашия език за по-бързо въвеждане в темата.

Изберете няколко качествени източника (текстове), вместо да сърфирате на случаен принцип: вашето онлайн търсене вероятно ще даде хиляди резултати, които не са подредени по яснота, уместност, достъпност или ниво на детайлност. Времето за избор на няколко качествени източника на този етап е добре изразходвано.

Не пренебрегвайте съществуващите готови източници на двуезична (или многоезична) терминология като тематични речници (онлайн или в книги – понякога в приложение към тематична книга), тематични визуални и енциклопедии, може би дори учебници по LSP.

Не бъркайте терминологията със знанието. Не бъдете преводач, който знае как да каже всичко, но не и какво означава. Например, за да предадете реч за "намаляване на задлъжнялостта" на друг език, трябва да знаете как да започнете. Как се изчислява? Добро ли е или лошо? Какво точно означава намаляване на задлъжнялостта? Кой трябва да го направи и как точно? С колко? Лесно / трудно ли е

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

да се направи? Какви ще са последствията? и така нататък.

Направете речник, който е логически сортиран по раздел/подтема и по азбучен ред. Запомнете го и го използвайте, за да се тествате многократно: практикувайте бързо да изговорите технически термини, да се движите назад и напред през речника, покривайки една колона, и да отидете и от един език на друг и след това обратно.

След като сте запознати с домейна и сте подготвили и запомнили добър речник, направете зрителен превод на съответните текстове.

Научете се да използвате технологията за управление на документи, знания, термини. Документите вече са незабавно достъпни, могат да бъдат маркирани и предлагат пълнотекстово търсене през облака; и специализиран терминологичен софтуер е на разположение за преводачи.

Таблицата отново е предназначена за конферентни преводачи, но може да работи много добре и с публични устни преводи.

5.6 Познаване на термините и изграждане на речници

Анди Гилис, в своя уебсайт за продължаващо професионално развитие за преводачи, дава редица причини за създаването на речник, които надхвърлят необходимостта от списък с думи:

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

1. Проучване на темата

2. Активизиране

3. Търсене на думи

4. Дълготрайна памет

5. Подготовка за следващия път

Gillies също така дава много полезни съвети за това как да се изгради речник, с информация за различните категории, които могат да бъдат полезни за преводача, като контекста на препратката, значението на термина в конкретния контекст, източника, дори датата на извличане на информация. Примерът, който той дава, е доста полезен като прототип за речника на преводача:

EN	DE	subject	detail
open cast	Tagebau	mining	
open-cast mining		mining	
operational tailings disposal facility		mining	waste
ore (archaic)/ precious metals (fig.		mining	
orogenic belt, fold belt		mining	geology
pneumatic charging machine	Sprengstofflademaschine	mining	explosives
potash	Kali	mining	geology
potassium salt	Kalisalz	mining	chemicals
price undertaking (importers to eu	Preisverpflichtung	mining	
prills	Sprengstoffklumpen	mining	explosives
relief hole		mining	
rock removed from coal face (coal f		mining	
ruggedised emulsion explosive	widerstandsfähig	mining	explosives
sandstone	Sandstein	mining	geology
security of energy supply		mining	
shale		mining	geology
shot firer		mining	explosives
Sjostadt / mining waste #		mining	Sjostedt / mining waste

PLOUTOS

Категориите, които той предлага да бъдат включени, са следните:

1. Не само думи
2. Значение
3. Контекст
4. Източник
5. Дата
6. Запис само за това, което се говори

5.7 Контролен списък

Тъй като контролните списъци могат да се окажат животоспасяващи преди задачата. По-долу можете да намерите контролния списък под формата на таблица:

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Моята значка на преводач
(или друг документ за самоличност)

Данни за контакт с лицето, което прави резервацията, и адрес на мястото на провеждане

Телефон и химикалки

малко дребни пари (за паркинги, вендинг машини или пътни такси)

Закуска и вода (денят може да е дълъг)

Малък специализиран двуезичен речник и моите необходими речници

Писмени версии на често използвани изказвания и документи, напр. декларация за съгласие, лично представяне и т.н. (с преводи ...)

Резервни формуляри

Нещо за правене, докато чакам (книга или списание, за да си почина от екрана на мобилния си телефон)

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

6. Умения за слушане и памет

6.1 Въведение

Уменията за слушане и памет са от първостепенно значение при тълкуването, където усилията за слушане, ако използваме термина на Гиле, са неразделна част от всички режими на тълкуване.¹³ Това е видно от многобройните насоки, упражнения и предложения, налични в различни източници, за подобряване на уменията за слушане и памет на преводачите, някои от които ще споменем тук.

Слушането обаче е преди всичко изключително сложен и завладяващ процес, така че бих искала да започна тази единица, като я поставя в контекст чрез някои теоретични прозрения, които намирам за доста просветляващи.

6.2 Слушане: житейска / комуникационна компетентност

Акустичната модалност се използва "за постоянно наблюдение на света около нас", тъй като "ухото е постоянно отворено, за да приема звукови вълни, дори докато спим" (Imhof, 2010, стр. 100); това, което е още по-интересно и впечатляващо, е, че този процес започва още преди да се родим: "Изследователите са открили, че през последния триместър на бременността плодът активно обработва входящия слухов вход и може ясно да разграничи музиката, езика и други звуци" (Worthington & Fitch-Hauser, 2018, стр. 5).

Критичната роля на слушането е посочена в книгата *"Слушането: процеси, функции и компетентност"*, където авторите от въведението подчертават значението на слушането не само като критична комуникационна компетентност, но и като житейска компетентност: "Една от причините, поради които вярваме, че слушането е критична житейска компетентност, е, че то е фундаментално за всички останали комуникационни компетенции – говорене, писане и четене. От тези компетенции слушането е първото комуникационно умение, което придобиваме и използваме. [...] В крайна сметка способността ви да "говорите, четете, пишете и разсъждавате" се влияе от способността ви да слушате" (Worthington & Fitch-Hauser, 2018, pp. 4-5).

¹³ Това е още по-важно в устния превод на общността, тъй като най-често практикуващите работят в последователен режим без бележки

PLOUTOS

Като комуникационна компетентност, тя ни позволява да формираме взаимоотношения, ако "изберем" да слушаме: "Единственият начин, по който можем да развием смислени взаимоотношения в нашите семейства, общности и континенти, е чрез ефективно слушане. [...] това изисква всеки индивид да насочи вниманието си към задачата да разбере по-добре нагласите, ценностите, нуждите и ориентациите на колегите комуникатори" (Brownell, 2010, p. 151). Така че, чрез "ефективно" слушане могат да се формират смислени взаимоотношения и това, което това включва за авторите, е разбирането на нагласите, ценностите, нуждите и ориентациите на другите.

6.3 Внимание, внимание, внимание

В книгата си *"Преливащият мозък: информационното претоварване и границите на работната памет"* Торкел Клигберг цитира история от *"Трите стълба на Дзен"*, за да подчертае значението, което се приписва на обучението на вниманието в историята, въпрос, който наскоро беше преразгледан от изследователи в университети по целия свят (2009, стр. 130-136):

Един ден един човек от народа казал на Дзен учителя Иккю: "Учителю, ще ми напишеш ли някои максими с най-висша мъдрост?" Иккю веднага взе четката си и написа думата за **"Внимание"**. "Това ли е всичко?" попитал мъжът. "Няма ли да добавиш още нещо?" След това Иккю пише два пъти тичайки: **"Внимание. Внимание."** Ами - отбеляза мъжът доста раздражено, - наистина не виждам много дълбочина или финес в това, което току-що сте написали. Тогава Иккю написал една и съща дума три пъти тичайки: **"Внимание. Внимание. Внимание."** Полуразгневен, мъжът попитал: "Какво означава тази дума "внимание" така или иначе?" А Иккю отговорил нежно: "Вниманието означава внимание."

Както подсказва заглавието на книгата му, за Клигберг става все по-трудно да упражнява контролирано внимание, като се има предвид нарастващият натиск върху

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

работната памет в нашето общество, като "нарастващия обем от сложни текстове и инструкции, все по-умопомрачителната технология, едновременните ситуации и безкрайния поток от софтуер с последна версия" (стр. 136).

Важната връзка между вниманието и работната памет, доминираща парадигма в когнитивната психология, е в центъра на инструмента на Лаура Ан Янусик Conversational Listening Span (CLS) (Janusik, 2007, p. 142):

По същество той [Работна памет] заменя краткосрочната памет и постулира система с двойна задача, включваща функции за обработка и съхранение [...]. Функцията за обработка е синоним на внимание, а функцията за съхранение е синоним на памет. Вниманието се разпределя и ресурсите, които не се използват за внимание, са на разположение за съхранение. Накратко, **работната памет е динамичната система, използвана не само за изместване на стимули и последващо разбиране от и в дългосрочната памет, но и като начин за създаване на нови значения.** (подчертаването е добавено)

6.4 Някои практически съвети

Тези открития често намират израз в практически съвети за по-добри умения за слушане, които обикновено се срещат в популярната литература.

Например, изследователите са разгледали атрибутите, които се смята, че има добрият слушател. Imhof, въз основа на преглед на съответната литература, представя следните характеристики на слушателя:

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

езикова компетентност през целия живот

предишни знания

предишен опит

културен произход и усет за слушане

умения за саморегулиране и самонаблюдение

цели, мотивация и емоции

От този списък е много показателно, че Имхоф не се фокусира върху момента на слушане, а върху това, което индивидът е натрупал през годините, по отношение на умения, знания, практика, културен произход, поглед върху живота. Това означава, че уменията за слушане се развиват и развиват през целия ни живот, а подобрението за кратък период от време може да бъде малко.

Imhof (2010, pp. 100-109) също подчертава някои атрибути, които са от голямо значение за запазването и припомнянето на съответната информация при слушане, като намерение, подбор, организация и интегриране на информация.

Ейми Роджърс, в популярния си труд *"Бъди ефективен комуникатор: Да се научиш да слушаш"*, дава списък с добри и лоши навици в слушането (2022, стр. 22):

Лоши навици

Поглеждате често часовника или телефона си, докато някой говори с вас

Прозяване

Добри навици

Поддържане на зрителен контакт с говорителя

Кимане и подходящи изражения на лицето (например, усмихване, когато историята е щастлива или

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

Прекъсване, за да задавате въпроси

Изпращане на текстови съобщения, превъртане през социалните медии или игра с бижутата или косата ви по разсейващ начин

Оценяване на ораторите, преди да имат възможност да завършат изказването си

Невъзможност да се провери значението зад думите на говорещия и вместо това да се отгатне какво означават те

изглежда загрижено, когато приятел споделя лоши новини)

Изчакване на оратора да направи пауза, за да зададе въпроси

Седене или стоене неподвижно

Позволяване на говорещия да завърши разговора, преди да прецени думите си

Повтаряне на това, което говорещият казва с нови думи, за да се провери значението

Има и доста инструменти за самооценка, достъпни онлайн или в съответните произведения, както от научната, така и от популярната литература, които могат да оценят способността на човек да слуша и косвено да дава сигнали за подобряване на уменията за слушане; някои примери са Дебра Уортингтън, Греъм Боди и Кристофър Гиърхарт The Listening Styles Profile Revised (LSP-R) (както е представено от Дебра Уортингтън и Маргарет Фич-Хаузер в *Слушане: Процеси, функции и компетентност* (2018, с. 77-78)); The Active-Empathic Listening Scale (AELS) на Греъм Боди (представена от Дебра Уортингтън и Маргарет Фич-Хаузер в *"Слушане: процеси, функции и компетентност"* (2018, стр. 81)); Джон Дейли, Анита Вангелисти и "Скалата за разговорна чувствителност" на Сюзан Дотън (представена от Дебра Уортингтън и Маргарет Фич-Хаузер в *"Слушане: процеси, функции и компетентност"* (2018, стр. 84)); Тестът на Ребека З. Шафир в книгата ѝ *The Zen of Listening: Mindful Communication in the Age of Distraction* (2011/2000, pp. 27-29), тестът на Никсали Леонардо в книгата ѝ *Active Listening Techniques: 30 Practical Tools to Hone Your Communication Skills* (2020), онлайн тестът "Колко добри са вашите умения за слушане?" на www.mindtools.com или "Тест за умения за слушане" на www.psychologytoday.com.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

6.5 Слушане при устен превод

Нивото на внимание към устния преводач трябва да бъде, разбираемо, максимално по време на неговото изпълнение; дори "загубата" на малка единица в изказване може да доведе до значителна загуба на смисъл. Независимо от факта, че тълкуваме значението на говорещия, а не неговите/нейните думи, трябва да чуем, "преведем", анализираме всичко, за да бъде ясен този смисъл. Поради тази причина преводаческите обучители и учени често призовават учениците да слушат активно.

Независимо от термина, който използваме за слушане при тълкуване, това е диалогичен тип слушане, ако използваме терминологията на Джеймс Флойд, която видяхме по-горе, "отваряне към другия, "настояще" по отношение на вниманието, [...] приобщаващо отношение, при което слушателят се опитва да разбере говорещия колкото е възможно повече" (2010, с. 128-131).

Ясно е, че този тип слушане предполага редица елементи, които трябва да работят, за да бъде успешен комуникационният процес. Можем да разберем, че това е допълнително сложно при тълкуването, тъй като се добавят допълнителни елементи за прехвърлянето на смисъл от един език на друг.

В "Effort Models" на Даниеле Гиле за симултанен превод, за консекутивен превод и за зрителен превод авторът представя "Усилието за слушане", или Усилието за слушане и анализ, което се състои "от всички операции, ориентирани към разбирането, от подсъзнателния анализ на звуковите вълни, носещи речта на изходния език, които достигат до ушите на преводача, през идентифицирането на думите до окончателните решения за "смисъла" на изказването" (стр. 160).

6.6 Условия за добро слушане при устен превод

Важна част от процеса на слушане, както видяхме по-рано в тази единица, е качеството на входа. Gile също коментира "фактора на говорителя", като гласа и произношението на говорещия, прозодията, скоростта на доставка (2009, стр. 200), които засягат качеството на интерпретацията.

В раздел 6 относно начините на устен превод на Наръчника *за устен превод в*

PLOUTOS

производствата по предоставяне на убежище авторите Ursula Stachl-Peier и Sonja Röllbauer се позовават на необходимите условия (както от страна на оратора(ите), така и от страна на преводача), така че успешното слушане да е възможно, като се позовават на *Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens* на Улрих Кауц [Наръчник за обучение на писмени и устни преводачи] (2017, стр. 87 ударение в оригинала):

6.7 Съвети за активно слушане: Робин Сетън и Андрю Доурант

Освен тези основни условия, усилието за слушане предполага съзнателно усилие от страна на преводача, както видяхме по-горе. И тъй като "работната памет наистина може да бъде обучена" (Klingberg, 2009, р. 124) и може да доведе до подобро разбиране, както видяхме в раздел 6.2, бих искал да завърша тази единица с някои предложения за подобряване на нашата работна памет от Робин Сетън и Андрю Доурант.

В своята конференция *Interpreting: A Complete Course*, авторите (2016, стр. 87) предлагат начини за подобряване на уменията за активно слушане, така че

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

преводачът да има "структуриран, съгласуван *мисловен модел*, с богато кодиране на значението на говорещия, детайлите и желаните комуникационни ефекти".¹⁴

Активно слушане: Помага на паметта

Увеличете максимално концентрацията.

Мобилизирайте знанията за предмета и комуникационната ситуация.

Изстискайте колкото е възможно повече смисъл от чутото: анализирайте какво означава говорещият и как се вписва в речта.

Мислено обработвайте информацията, използвайки различни начини на опит, за богато кодиране.

- визуално: визуализиране на мисловна сцена на това, което говорещият описва, използвайки пространствено представяне, където е възможно и подходящо;
- вербално: маркиране на всяка точка (последователност от идеи, "параграф") с кратък етикет, дума или фраза – предшественик на воденето на бележки. (срв. Йейтс 1966; Спенс 1984);
- прогнозен: опитва се да предвиди накъде отива говорещият и какво ще каже по-нататък;
- когнитивен: свързване на това, което говорещият казва, със собственото ви знание;
- възприятие и емоционалност: опитва се да преживее това, което говорещият казва чрез различни сетива ("мирише" на печене на кроасан; или когато чува "феминизация на бедността", изобразявайки и съчувствайки на жените, останали в селските села);
- критичен: регистриране на собствената си реакция на това, което

¹⁴ На този етап обаче трябва да посоча предложението на Уортингтън и Боуди, че "понастоящем не съществува единна рамка за организиране и оценка на уменията за компетентност", което означава, че "проучванията в тази област са с атеоретичен характер" и уменията, преподавани в програмите за обучение, "може да не улавят основните елементи, които трябва да бъдат преподавани" (2018, стр. 9).

PLOUTOS

говорителят казва (съгласен? несъгласен? логично ли е?);

- проективен: представяйки си как ще реагира публиката.

Част / сегмент на речта пасаж в блокове, или точки, и бележка връзки и връзки.

Създайте мисловна карта / очертание на речта.

Както можем да разберем от тези предложения (мобилизирайте знанията си по темата, предвидете какво ще каже говорещият, бъдете критични), авторите също така вярват, че слушането до голяма степен зависи от натрупаните знания и умения, които трябва да бъдат мобилизирани и активирани по време на процеса на слушане. Други умения, например визуализация, накъсване, създаване на умствени карти, подкрепят вече съществуващи умения и знания.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

7. Водене на бележки

7.1 Въведение

Както можете да видите в този учебник, воденето на бележки идва след единицата за слушане и памет, защото е наложително обучаемите да работят върху уменията си за слушане и памет, преди да се опитат да пишат бележки. Това е още по-наложително за общностните преводачи, тъй като те обикновено работят в последователен режим без бележки.

Воденето на бележки част от последователния процес е наложително, когато преводачът е изправен пред дълги части реч, които натоварват паметта му. Както всички учени и практики са съгласни, бележките не заместват паметта: "Те отразяват анализа на речта на преводача и подкрепят – но не заместват – паметта на преводача" (Setton and Dawrant, p. 139). Въпреки това, начинаещите преводачи често погрешно вярват, че воденето на бележки може лесно да ги освободи от тежестта на активното слушане (включително анализ и разбиране на речта). Всъщност обратното е вярно, както посочват много обучители и изследователи; Воденето на записки, вместо да подкрепя усилията за тълкуване, може да го затрудни. Според Гиле "това изисква повече време от производството на реч, защото движенията на ръцете са бавни и следователно водят до известно забавяне, следователно до по-висок натиск върху краткосрочната памет, което от своя страна може да намали наличния капацитет за усилията за слушане и анализ" (стр. 178).

Това, което всички обучители посочват, е, че воденето на бележки не е средство за постигане на цел, не е самоцел; това, което е най-важно при консекутивния превод, е слушането, разбирането и анализирането.

В контекста на този кратък курс ще предложим някои основни насоки за преводачите, върху които те могат да работят, за да подобрят през годините си на практика.

7.2 Практически насоки

7.2.1 Петте въпроса

Ник Рош, старши преводач и преводач на SCIC, изнесе майсторски клас по водене на бележки за консекутивен превод през 2000 г., където се фокусира върху пет

PLOUTOS

въпроса, които са много важни в процеса на водене на бележки (ще се върна към някои от тези въпроси по-надолу):

Защо да си водим
записки ?

- За да облекчим натоварването на паметта си.

Къде да си водим
записки ?

- В идеалния случай на нелинован тефтер (вж. 7.3)

Кога да си водим
записки ?

- След като една идея се оформи в съзнанието ни.
- Има малък интервал от време между изказването и бележките.

Какво да
записваме ?

- Основни елементи: свързващи думи, преходи, връзки в скелета

Как да си водим
записки ?

- Оформлението трябва да ви накара да си спомните речта, така че да предадете посланието.

7.2.2 Средства (Къде отбелязваме)

Andrew Gillies включва малка таблица, която възпроизвеждам тук (леко коригирана), за да дам информация за оборудването, от което преводачът ще се нуждае за водене на бележки (2007/2005, стр. 15-16):

Бележник на репортера	10 x 15 см	Удобен размер. Достатъчно голям за ясни бележки, достатъчно малък, за да се носи наоколо.
	Спирала, вързана от върха	Страниците се обръщат лесно и никога не се губят, изпускат или смесват.
	Твърд лист карта като задна страница	Често ще трябва да си водите бележки и да говорите изправени. Опитайте се да направите някое от тях с мек бележник!
	Обикновени страници, или с линии или квадратчета, колкото е възможно по-фини	Това, което пишете, трябва да се вижда ясно на хартията, която използвате.

PLOUTOS

	Пишете само от едната страна на страницата	Редът на страниците става много объркващ, ако не го направите.
Писалка		
	Пише бързо, гладко, ясно и тихо	Някои преводачи използват моливи, но писалките, филцовите накрайници и ролковите топки са не-не. Те са бавни за писане и са склонни да изтичат и да се размазват.
	Няколко резервни части	Ако може да изтече, ще го направи. Донеси резервен, или два!
	Мастилото трябва да се вижда ясно на хартията, която използвате.	

7.2.3 Селективност (Какво отбелязваме)

Тук се връщаме към въпроса какво да отбележим. Ник Рош говори за "**най-важното**". Вирджиния Валенсия, експертен преводач и учител, говори за "силата на селективността" в уебинар за водене на бележки, където нейното предложение е да се вземат селективни бележки и да се отбележат само **ключовите** единици на смисъла. Андрю Гилис ни дава някои намеци в книгата си (стр. 120-121):

www.PloutosProject.org

PloutosProject

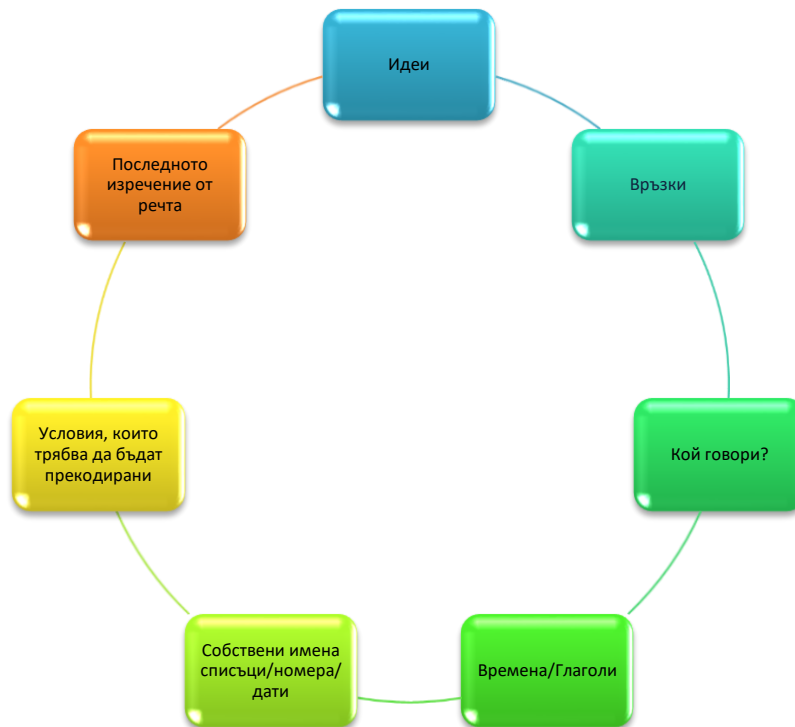

PloutosProject

PloutosProject

7.2.4 Структура (Как отбелязваме)

Всички обучители са съгласни, че отбелязваме диагонално на страницата и разделяме единици за значение с хоризонтална линия, която може да минава през цялата страница или само на част от страницата. Фактът, че трябва да отделим единиците смисъл, докато отбелязваме, означава, че слушаме много активно, така че структурата да е по-ясна, когато стигнем до фазата на възпроизвеждане. Също така би било полезно да оставите марж, така че да можете да отбележите думите за връзка, които ви помагат да идентифицирате Андрю Гилис, в неговото много подробно ръководство стъпка по стъпка за водене на бележки, предлага да започнем да практикуваме, като отбелязваме подлога, глагола и обекта на изречението и добавяме, докато напредваме. Един прост пример, даден от автора, е следният (стр. 82):

PLOUTOS

Because the French, German and British governments have cut, simplified or abolished customs duties, visa fees and administrative charges.

<i>COS</i>	<i>Fra</i> <i>Ger</i> <i>UK</i>
	<i>cut</i> <i>simplified</i> <i>or abolished</i>
	<i>duties</i> <i>visa fees</i> <i>admin charges</i>

7.2.5 Символи (Как отбелязваме)

Символите определено са полезни, тъй като позволяват на преводача да отбелязва с по-бързи темпове, но "ако нямате звукова, последователна и смислена система за водене на бележки, тогава никакъв брой символи няма да ви помогне" (Gillies, стр. 100). Те са "атрактивен инструмент, при условие че са напълно овладени от интерпретатора – в противен случай извличането им от паметта, когато са необходими за писане, може да отнеме твърде много време и обработка" (Gile, 2009, р. 179), което определено ще затрудни фазата на възпроизвеждане. Това означава, че преводачите трябва да практикуват своите символи и съкращения и да ги познават много добре, преди да ги използват на практика. Това не е така за ad hoc символите, които се решават на място и се използват само в определен контекст и за определена работа.¹⁵

¹⁵ Някои онлайн ресурси за използване на символи са: [Notes Taking Symbols: An Interpreter Training Course](#), [Find a Symbol](#) and its [PDF file](#) и 60-те символа на Paula López [за водене на бележки при](#)

PLOUTOS

Андрю Гилис обяснява, че нашите символи трябва да бъдат:¹⁶

ясни и
недвусмислени

бързи и лесни
за
визуализиране

предварително
подготвени

постоянни

органични

трябва да имат
значение за теб

Така че, тъй като символите не са панацея при воденето на бележки, трябва да ги използваме внимателно. Gillies, отново, предполага, че използваме символи, за да отбележим думи / понятия, които се повтарят много често (например държава, политика, пари, подкрепа и т.н.), или думи / концепции за конкретна среща (ad hoc символи).

7.2.6 Език на бележките (Как отбелязваме)

Въпреки че много обучители предполагат, че отбелязваме на целевия език, вярвам, че това поставя допълнително напрежение върху фазата на улавяне, която вече е твърде възискателна, както видяхме по-горе. Гиле предлага разумна алтернатива, която е "водене на бележки на целевия език, когато когнитивният натиск не е твърде висок и връщане към бележките на изходния език, когато е близо до

[консекутивен превод](#).

¹⁶ Органичен, според Gillies, "означава, че един символ трябва да бъде отправна точка на други свързани символи. Група или семейство от символи ще израсне от общ корен" (с. 105). Така че, ако □ е символът на "страна, нация", тогава □al е прилагателното "национален", □ze е "национализирам", □ztn е "национализация" и т.н.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

насищане" (стр. 179).

Въпреки съветите и предложенията, предоставени от много обучители и учени, остава фактът, че воденето на бележки е силно индивидуализиран процес и "докато общите принципи са в основата на ефективното водене на бележки и някои основни символи и съкращения са широко използвани, всеки отделен преводач трябва да консолидира собствената си система и техника чрез интензивна практика след първоначален период на обучение и напътствие" (Setton and Dawrant, 2016 г., стр. 140).

7.3 Доставка

Неразделна част от воденето на бележки е фазата на доставка; въпреки факта, че не е строго казано част от процеса, тъй като имаме предвид воденето на бележки, четенето на бележки определено е най-важната част от последователния режим. Без значение колко добри са вашите бележки, ако не успеете да предадете съобщението правилно, тогава сте провалили ролята си на фасилитатор на комуникацията.

И когато говорим за доставка, определено нямаме предвид само четене; доставката е много повече от това. Както Стивън Лукас предлага в *"Изкуството на публичното говорене"*, наградена книга с 13 издания,¹⁷ "Предаването на реч е въпрос на невербална комуникация. Тя се основава на *това как използвате гласа и тялото си*, за да предадете посланието, изразено от вашите думи. Има много изследвания, които показват, че въздействието на думите на говорещия е силно повлияно от неговата вербална комуникация" (2020, стр. 230). Така че, говоренето, подобно на слушането, което беше обсъдено в предишната единица, не е просто вербална комуникация; Предаването на нашите послания включва и гласа и тялото на говорещия.¹⁸

Setton и Dawrant в книгата си *Conference Interpreting: A Complete Course* (Chapter "Initiation to Interpreting") посвещават подраздел на "Public speaking and delivery skills"

¹⁷ През 2004 г. *"Изкуството да говориш пред публика"* получава наградата "Учебник за отлични постижения" от Асоциацията на текстовите и академични автори. За първи път е публикуван през 1983 година.

¹⁸ Въз основа на това определение приемам, че "доставка" включва и "презентационни умения", които понякога се обсъждат като различна категория при тълкуването на проучванията.

PLOUTOS

(2015, pp. 111-120), където предполагат, че преводачите трябва да бъдат "ефективни и ангажиращи" (стр. 112, акцент в оригинал); в "доставка", която според тях "пряко носи доверието [на преводачите]" (стр. 114), Те включват "гласова проекция, контакт с очите, поза, вокален контрол", наред с други. Те също така предоставят подробен списък с изисквания за добра доставка (адаптиран тук в графичен вид) (стр. 115-16):

Невербални

- Установете зрителен контакт с аудиторията
- Заемете правилна стойка и поведение
- Старайте се да има съответствие на жестове и лицево изражение със съдържанието

Вербални

- **Проектирайте гласа си**
- **Премахване на всички звуци от типа на хм, ъ, ах, и т.н.**
- **Контролирайте скоростта си**
- **Интонирайте**
- **Формулирайте ясно**
- **Подчертайте правилните думи**
- **Не се връщайте назад**
- **Бъдете (или действайте) уверени, искрени и естествени**

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

8. Зрителен превод и обобщен превод

8.1 Зрителен превод: Въведение

Зрителният превод (понякога наричан "устен превод") е определен от Иванка Ченкова като "един от основните начини за устен превод". Това е хибридна форма, при която писменият изходен текст се превръща в устен – или подписан – целеви текст на друг език в реално време. От преводача се очаква да предаде съдържанието на писмения текст, често без време дори за бегъл прочит, с последователно, плавно темпо" (2015, с. 374). Или, за да цитирам по-творческо определение от Холи Микелсън, много важен учен в устния превод на общността (особено съдебния превод): "Преводът на зрението е устен превод на писмен текст. Това е хибрид между превод и интерпретация. Донякъде аналогично на четенето на ноти в музиката, на преводача/преводача се дава документ, невиджан досега, и с минимална подготовка се очаква да осигури пълен устен превод на документа" (1994, с. 381). Въз основа на двете определения преводачът се движи, обикновено с минимална подготовка, между писмения и устния превод (по този начин "хибриден"), между писмения текст и неговото устно (или подписано) предаване, произвеждайки тълкуване "на свободно течаш, естествено звучащ език" (González, Vázquez, Mikkelson, 1991, цитиран в Mikkelson, 1994, стр. 381). С други думи, предаването трябва да бъде "разбираемо и слушаемо", да цитирам Ранди Хавнен (2021, стр. 17) от нейното докторско изследване на зрителния превод. Ето защо Микелсон се фокусира и върху уменията за публично говорене, които са необходими при превода; преводачът се нуждае от "контакт с очите, гласова проекция, ясно произнасяне, добра стойка и плавно темпо" (1994, с. 383).¹⁹

8.2 Многозадачен процес

Очевидно това е друг многозадачен процес, който Mikkelson (1994, стр. 382) разделя на четири етапа:

¹⁹ За обсъждане на доставката при консекутивен превод виж 7.3 Доставка на настоящия наръчник.

PLOUTOS

Корселис също така подчертава проблема с предаването в зрителния превод, защото учениците се изкушават да превеждат дума по дума, тъй като имат текста пред себе си, а не да се фокусират върху смисъла. Ето защо тя предлага учениците да бъдат обучавани на зрителен превод едновременно със симултанен превод, когато ще бъдат по-добре подготвени да дадат интерпретация, основана на смисъл (2005, с. 134-35).

8.3 Справяне с предизвикателствата

Бих искала да завърша този раздел с някои съвети, дадени от Sherwood-Gabrielson, Newington, & Swabey (2008, стр. 88) в тяхното ръководство за консекутивен превод:

- А. Упражнявайте се да четете на глас и на двата си езика.
- Б. Пристигнете по-рано и поискайте документите, които ще бъдете помолени да преведете предварително.
- В. Преди да се потопите и да започнете превода на зрението си, отделете минута, за да прегледате текста.

PLOUTOS

Г. Сканирайте документа за съдържание, стил, смисъл.

Д. Разберете съкращения и потърсете непознати думи, преди да започнете да превеждате.

Е. Започнете да превеждате "парче" само след като сте установили смисъла, вместо да работите дума по дума. Определете подлога и сказуемото на всяко изречение.

Ж. Опитайте се да не четете по монотонен начин, а по-скоро използвайте интонация и обема - в рамките на разумното - за да оживите документа.

З. Следвайте документа с клиента, така че той да може да види къде се намирате в документа. Това помага, когато стигнете до момент, в който те трябва да подпишат или да им бъде обяснен акроним.

И. Никога не се изкушавайте да обобщавате или пропускайте определени части. Дори и да не прочетете сами дребния шрифт, това може да е важен, дори правно обвързващ документ.

К. Не забравяйте да се подпишете, за да удостоверите, че клиентът подписва този документ, тъй като е представен устно от преводача.

8.4 Обобщаване

Обобщаването, друго съществено умение в устния превод, често се използва в обучението по конферентен превод, за да се подобрят уменията за устен превод на учениците. Редица учени го смятат за стратегия при тълкуването (Yan & Song, 2021; Трюк, 2010; Рикарди, 2021); стратегия, ако използваме дефиницията на Рикарди, се отнася до "всички интервенции, направени от преводача в производството на целевата реч, или за предотвратяване на възможни проблемни задействания, справяне с когнитивното натоварване или избягване на прекъсване на процеса" (2021, стр. 376).²⁰

²⁰ Алесандра Рикарди прави обширна препратка към използването на термините "стратегия" и "тактика" от различни учени, когато се позовава на начини за справяне с предизвикателствата при тълкуването (2021, стр. 375-76). Магрожата Трюк също предлага обширна препратка към стратегиите при тълкуването в статията си "Стратегии в тълкуването. Проблеми, противоречия, решения" (2010, с. 182-86).

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

Добро определение за обобщен устен превод или "обобщен превод" е дадено от Christian Licorre и Julie Boéri: "Обобщеният превод се отнася до комуникационна практика, при която преводачът предоставя съкратена версия на изходния текст на целевия език по много различни причини, вариращи от технически проблем, когнитивно претоварване за преводача, времеви ограничения за целевата реч институционално искане от комисаря, за социално-политическа стратегия, приета от преводача" (2021 г., стр. 57). Само последният от случаите, споменати в това определение, е съзнателен избор на преводача, докато всички останали случаи предполагат, че обобщеният превод е необходимо зло, което понякога не може да бъде избегнато.

Въпреки рисковете, считам, че устните преводачи в общността трябва да бъдат обучени в обобщен превод, тъй като той е от особено значение в настройките на общността и диалога, "където преводачите са по-склонни да надхвърлят основните корекции и да се ангажират с по-силна медиация, спонтанно или при поискване, от обясняване и обобщаване до активно регулиране на обмена ", както обясняват Setton and Dawrant (2016, т. 40). Също така е необходимо умение, според същите и други автори (вж. например Gillies, 2019; Гилис 2017; Luzardo, 2015, р. 318), които трябва да бъдат включени в обучението на преводачи, защото практикуващите трябва да могат "ясно да обобщават заключенията и позицията" (Setton and Dawrant, 2016, стр. 65) и "да обобщават сложния материал" (стр. 70).

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Въведение в ролевите единици

Въвеждане на ролеви игри в обучението по СИ

Значението на ролевите игри и симулациите в обучението непрекъснато се подчертава в съответната литература през последните години (Hale 2007; Кадрич, 2014; Перес, 2015; Брадфорд, 2017; Данберг, 2023). Според подхода на Мира Кадри в статията ѝ за "Ролева игра" в *Routledge Encyclopedia of Interpreting Studies*, "Ролевата игра в образователната среда е инструмент за насърчаване на индивидуалния учебен опит, който получава все по-голямо внимание в педагогиката на устния превод и по-специално на диалога за устен превод" (2015, стр. 360). Комбинирайки интелекта и чувствата, ролевата игра изисква рационалният ум да работи в емоционална обстановка. По-конкретно, тя позволява на учениците да практикуват взаимодействието между емоциите, идентификацията (с роля и определени лични нагласи) и *размисля* – да анализират и генерират алтернативни гледни точки за дадена ситуация" (стр. 360, акцент в оригинала).

Ролеви игри в този курс

Следващите три единици ще бъдат посветени на ролеви игри, свързани с областта на специализация в този курс, който е светът на бизнеса и финансите. Обучаемите ще бъдат разделени на групи от по трима или повече, в зависимост от вида на упражнението и ролевата игра. Ролевите сценарии, написани за целите на този курс, ще бъдат дадени на обучаемите предварително, за да могат да се подготвят. Продължителността на всяка ролева игра ще бъде около 15-20 минути, последвана от кратка сесия за обратна връзка.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

9. Ролева игра 1: СИ за работа

Кратко описание

Срещата включва собственика на компютърен магазин, който търси англоговорящ продавач в магазин и кандидат за работата. Тъй като конкретният кандидат не говори официалния език на страната, а собственикът на магазина не говори английски, последният е наел преводач за интервюто за работа.

По-долу са ролите за всеки от участниците.

Кандидат

Вие сте възпитаник на училище за ранно детско образование, но сте решили след дипломирането си, че не се интересувате от преподаване. Пътували сте до чужда страна, чийто език не говорите, и сте работили в технологичния отдел на голям универсален магазин, който се занимава с международни клиенти. Харесахте работата си, но магазинът е твърде голям и твърде зает през цялото време и искате да работите за по-малък бизнес. Видяхте реклама за продавач в малък компютърен магазин и бихте искали промяната. Тъй като не говорите езика на страната, а работодателят на магазина не говори английски, по време на интервюто ще присъства преводач.

Разгледайте въпросите по-долу, за да имате представа какво може да ви зададе работодателят на магазина, така че да сте по-добре подготвени.

Работодател

Вие сте собственик на компютърен магазин. Търсите търговец, който е имал подобен опит. Тъй като вашият магазин е в центъра на града, посещаван от много туристи, искате някой, който говори отличен английски. Един от кандидатите не говори езика на страната, така че ще използвате услугите на преводач за интервюто за работа. Смятате, че интервюто ще отнеме около 20-30 минути. Можете да избирате от следния списък с въпроси, които да му зададете или да помислите за собствените си въпроси.

Днес няма да стигнете до решение, тъй като трябва да интервюирате повече хора.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

Преводач

Ще превеждате за собственик на компютърен магазин, който търси служител, който може да говори добър английски, тъй като неговият магазин е в туристическата зона на града и не говори английски. Един от кандидатите не говори езика на страната, така че работодателят ви е наел да превеждате на интервюто за работа. Интервюто ще продължи 20-30 минути. Преди да започне интервюто, не забравяйте, че трябва да се представите на работодателя и кандидата за работа и да кажете няколко неща за вашата роля. Разгледайте следните въпроси, за да получите представа какви въпроси могат да бъдат зададени по време на интервюто.

Материали за консултация

Въпроси и отговори за интервю за работа ²¹

Ето списък с често срещани въпроси за интервю за работа, с примери за най-добрите отговори за вас, вашата трудова история и опит, новата работа, заплатата, това, което трябва да предложите на работодателя, и вашите цели за бъдещето.

Въпроси за вас

Интервюиращите ще задават въпроси за вас, за да получат представа за вашата личност и да определят дали сте подходящи както за работата, така и за компанията. Това са [отворени въпроси](#), които ще ви дадат възможност да покажете на работодателя, че сте добре квалифицирани за позицията.

- А. [Разкажи ми за себе си.](#)
- Б. [Коя е най-голямата ти сила?](#)
- В. [Коя е най-голямата ти слабост?](#)
- Г. [Какво те прави уникален?](#)
- Д. [Разкажи ми за нещо, което го няма в резюме то ти.](#)
- Е. [Как най-голямата ви сила ще ви помогне да се представите?](#)
- Ж. [Как се справяте с провала?](#)
- З. [Как се справяте с успеха?](#)
- И. [Смятате ли се за успешен? Защо?](#)
- К. [Как се справяте със стреса и натиска?](#)
- Л. [Как бихте описали себе си?](#)
- М. [Опишете една типична работна седмица.](#)
- Н. [Мила ли си?](#)

²¹ Списъкът с въпроси (и възможни отговори) е селекция от <https://www.thebalancemoney.com/job-interview-questions-and-answers-2061204>. Уебсайтът, *The Balance*, е уебсайт за финансови съвети.

PLOUTOS

- О. [Готови ли сте да се провалите?](#)
- П. [Работите ли добре с други хора?](#)
- Р. [Взимаш ли работа вкъщи със себе си?](#)
- С. [Има ли нещо друго, което трябва да знаем за теб?](#)
- Т. [Кое е най-голямото разочарование в живота ви?](#)
- У. [Към какво изпитваш страст?](#)
- Ф. [Какви са вашите хобита?](#)
- Х. [Каква е твоята мечтана работа?](#)
- Ц. [Бихте ли предпочели да бъдете харесвани или уважавани?](#)

Защо трябва да бъдете наети

Защо трябва да бъдете наети над другите кандидати? Какво ви прави най-добрият кандидат за тази работа? Ето кога ще имате възможност да направите случай за получаване на предложение за работа и шанса да [се „продадете“ на интервюиращия](#).

- А. [Защо да Ви наемем?](#)
- Б. [Какво можете да допринесете за тази компания?](#)

Квалификационни въпроси

Най-важното нещо, което интервюиращите трябва да определят, е дали сте квалифицирани за работата. Ето какво ще поискат, за да разберат. Когато отговаряте, бъдете конкретни.

- А. [Какъв опит имате?](#)
- Б. [Продай ми тази химикалка.](#)
- В. [Разкажи ми за образованието си.](#)
- Г. [Какво можете да направите по-добре за нас от останалите кандидати за тази работа?](#)
- Д. [Каква сила ще ви помогне най-много да успеете?](#)

Въпроси за вашата трудова история

Стабилна ли е трудовата ви история, подготвила ли ви е за работата, за която интервюирате, и имате ли пропуски в трудовата си история, за които компанията трябва да се притеснява? Ако не, подгответе се да отговорите на въпроси за това, което сте правили, когато не сте били в работната сила.

- А. [Въпроси относно трудовата ви история.](#)
- Б. [Въпроси относно вашето резюме.](#)
- В. [Какви бяха вашите отговорности?](#)

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

- Г. [С какви големи предизвикателства и проблеми се сблъскахте? Как се справихте с тях?](#)
- Д. [Какво научихте от грешките си?](#)
- Е. [Какво харесвате или не харесвате в предишната си работа?](#)
- Ж. [Кое е най-голямото постижение/провал на тази позиция?](#)

Въпроси за изпълнение на задачи

Начинът, по който сте се представили в предишни роли, може да покаже как ще се представите в работата, за която кандидатствате. Бъдете готови да отговорите на въпроси за това какво сте направили добре – и какво не.

- А. [Какво най-често критикуват хората у вас?](#)
- Б. [Какво ви ядосва?](#)
- В. [Какви проблеми сте срещали на работното място?](#)
- Г. [Кога за последен път се ядосахте? Какво се случи?](#)
- Д. [Разкажи ми за нещо, което би направил различно в работата.](#)
- Е. [Какъв тип работна среда предпочитате?](#)
- Ж. [Как оценявате успеха?](#)
- З. [Опишете трудна работна ситуация или проект и как сте я преодолели.](#)

Новата работа и компанията

Какво знаете за компанията, защо искате работата и какво бихте направили, ако бъдете наети, са само някои от въпросите, които ще ви бъдат зададени за позицията и работодателя.

- А. [С какво нашата компания е по-добра от настоящия ви работодател?](#)
- Б. [Какво ви интересува в тази работа?](#)
- В. [Какво знаете за тази компания?](#)
- Г. [Защо искате да работите тук?](#)
- Д. [Какви предизвикателства търсите в една позиция?](#)
- Е. [Какво е добро обслужване на клиентите?](#)
- Ж. [Има ли нещо, което не съм ви казал за работата или компанията, което бихте искали да знаете?](#)

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

10. Ролева игра 2: СИ в банка

Кратко описание

Срещата се случва в банка. Клиентът е млад гражданин на ЕС от друга държава, който току-що е започнал да учи в друга страна от ЕС и иска да открие банкова сметка там, както и да издаде дебитна или кредитна карта. Другата страна е банков служител, който ще предложи различни варианти и за двете. Тъй като клиентът не говори езика на страната, банката е осигурила преводач за взаимодействието. Участниците ще бъдат уведомени за страната си на пребиваване в зависимост от групата, в която участват.

По-долу са ролите за всеки от участниците.

Банков служител

Вашият клиент е 20-годишен студент, който току-що е започнал обучението си във вашата страна. Тя иска да открие банкова сметка във вашата банка и има първа среща, за да получи информация за възможностите за банкови сметки и дебитна или кредитна карта. Прочетете връзките по-долу много внимателно, в зависимост от страната, в която живеете, така че да решите какво може да предложи вашата банка и да направите предложения; бъдете готови да отговорите на всички въпроси, които клиентът може да има.

Клиент

Вие сте 20-годишен студент от страна от ЕС, който учи в друга страна от ЕС. Трябва да отворите банкова сметка и да получите дебитна или кредитна карта. Искате да знаете какво може да ви предложи банката и каква е цената за техните услуги. Това е първото посещение, при което просто ще получите информацията и ще научите за необходимите документи, които трябва да предоставите, когато отворите сметката. Едно от нещата, които също искате да знаете, е дали ви е позволено да отворите сметка онлайн, така че да не се налага да идвате отново в банката и какви документи трябва да качите. Можете да разгледате връзките по-долу, в зависимост от страната, в която живеете, така че да имате представа за възможностите си, преди да посетите банката.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

Преводач

Ще превеждате за среща между банков служител и студент от страна от ЕС, който учи във вашата страна. Той / тя трябва да открие банкова сметка и той / тя също се нуждае от дебитна или кредитна карта за тази сметка. Банковият служител ще направи някои предложения за различни опции, ще информира студента за необходимите документи за откриване на сметка и ще отговори на всички въпроси, които студентът може да има. Разгледайте информацията по-долу (в зависимост от вашата страна на пребиваване), за да получите представа за наличните опции, документите, които са необходими за откриване на сметка, и всяка друга информация, която смятате за подходяща.

Материали за консултация

Белгия

Информация на английски език <https://www.ing.be/en/individuals/daily-banking/compare-bank-accounts>

Информация на френски <https://www.ing.be/fr/particuliers/gerer-le-quotidien/comparatif-compte-bancaire>

Хърватия

Информация на английски език <https://www.pbz.hr/en/gradjani/racuni/tekuci-racun-zamlade.html>

Информация на хърватски <https://www.pbz.hr/gradjani/racuni/tekuci-racun-zamlade.html>.

Гърция

Информация на английски език <https://www.nbg.gr/en/individuals/daily-transactions/banking-accounts/everyday-accounts/student-life>.

Информация на гръцки <https://www.nbg.gr/el/idiwtes/kathimerines-sunallages/trapezikoi-logariasmoi/kathimerinoi-logariasmoi/spoudazw>

Италия

За необходимите документи посетете <https://pavaedu.com/en/student-bank-account-in-italy/>. За конкретна информация посетете <https://www.ing.it/> (само на италиански език).

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

Швеция

Информация на английски език <https://www.handelsbanken.se/en/personal/our-basic-offering> и <https://www.handelsbanken.se/en/personal/accounts-cards-and-payments/debit-and-credit-cards>.

Информация на шведски <https://www.handelsbanken.se/sv/privat/baserbjudande> и <https://www.handelsbanken.se/sv/privat/konton-kort-och-betala/bankkort-och-kreditkort>.

www.PlutosProject.org

PlutosProject

PlutosProject

PlutosProject

PLOUTOS

11. Ролеви игри 3: Превод в НПО – Консултиране и планиране за създаване на бизнес

Кратко описание

Срещата се провежда в офисите на неправителствена организация. Клиентът е бежанец, който се интересува от отваряне на собствен бизнес (магазин за хранителни стоки). Другата страна е бизнес консултант от неправителствената организация, който дава съвети на имигранти, които се интересуват от започване на бизнес в страната. Това е третата им среща, а фокусът им ще бъде върху анализа на факторите, които могат да окажат влияние върху новия бизнес (PEST анализ). Тъй като бежанецът има ограничени познания за официалния език на приемащата страна, той ще използва услугите на устен преводач

По-долу са слиповете за всеки от участниците.

Клиент

Живеете в страната от 7 години и след като работите на редица различни работни места, включително асистент за хранителни стоки в голям супермаркет, искате да отворите собствен бизнес. Във вашата страна на произход сте имали и магазин за хранителни стоки, така че сте запознати с този вид бизнес. Вие обаче не знаете спецификата на започване на бизнес в тази страна или рисковете, които могат да бъдат включени, така че сте имали поредица от срещи с бизнес консултант в неправителствена организация, които наистина са ви помогнали. Днес ще обсъждате всички фактори, които могат да повлияят на бизнеса, и ще трябва да ги обмислите внимателно, за да знаете какво да очаквате и да измислите планове за справяне с тях, преди да направите последната стъпка. Консултантът Ви е изпратил файл с шаблон за PEST анализ, който да подготвите преди срещата, който можете да намерите по-долу (можете да разгледате уебсайт на супермаркет, за да идентифицирате продуктите, които може да Ви интересуват да включите във Вашия бизнес).

НПО Бизнес консултант

Работите в неправителствената организация от 3 години, като през това време сте работили в тясно сътрудничество с бежанци, които желаят да започнат бизнес в страната. Това е третата ви среща с този клиент, който желае да отвори магазин за хранителни стоки, а вие сте преминали през неговите идеи, бизнес план и основите

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

за създаване на бизнес в страната. Днес ще се съсредоточите върху анализ на възможните рискове (PEST анализ); поради тази причина предварително сте му изпратили образец за PEST анализ и сте го помолили да го подготви преди срещата, за да обсъдите свързаните с това конкретни рискове. Вие също имате свои собствени идеи за това какви могат да бъдат тези рискове, така че ще ги обсъдите и в случай, че не ги е идентифицирал. Разгледайте шаблона за анализ на PEST по-долу, за да подготвите свои собствени рискови фактори.

Преводач

Вие сте служител на НПО, обикновено придружавате имигрантите в различните им контакти с обществените служби в приемащата страна. Вие също така превеждате за тях по време на срещи, които имат със служители на НПО, за да получат информация или подкрепа по редица въпроси. В днешната задача ще превеждате по време на среща между бизнес консултанта на неправителствената организация и бежанец, който желае да отвори магазин за хранителни стоки в града; както Консултантът Ви информира, това е третата им среща, като те ще се фокусират върху възможните рискове за това бизнес начинание, а за целите на Вашата подготовка Консултантът Ви е изпратил образец за PEST анализ, който бежанецът ще подготви преди срещата. Разгледайте шаблона, за да имате представа за дискусиата, както и да проучите термините за продукти, които могат да бъдат обсъдени на срещата, като посетите уебсайт на супермаркет.

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

Материали за консултация

Образец за ПЕСТ анализ²²

Попълнете таблицата за ПЕСТ анализ (анализ на политически, икономически, социални, технологични) фактори.

P

ПОЛИТИЧЕСКИ	
Доволен	ДОВОЛЕН

E

ИКОНОМИЧЕСКИ	
Доволен	ДОВОЛЕН

²² Шаблонът за анализ на вредителите е взет от www.smartsheet.com.

PLOUTOS

--	--

S

СОЦИАЛЕН	
Доволен	Доволен

T

ТЕХНОЛОГИЧНИ	
Доволен	Доволен

www.PlutosProject.org
PlutosProject
PlutosProject
PlutosProject

PLOUTOS

Политически фактори

- Стабилност/нестабилност на правителството
- Ниво на корупция
- Данъчни политики
- Свобода на печата
- Правителствено регулиране и дерегулиране
- Специални тарифи
- Участие на правителството в синдикатите и споразуменията
- Регулиране на конкуренцията
- Процент на участие в изборите
- Количество правителствени протести
- Разходи за отбрана
- Ниво на държавните субсидии
- Двустранни взаимоотношения
- Регулиране/ограничаване на вноса и износа
- Контрол на търговията
- Размер на държавните бюджети

Икономически фактори

- Степен на растеж
- Лихвен процент
- Ниво на инфлация
- Валутен курс
- Наличие на кредит
- Ниво на разполагаем доход
- Склонност на хората да харчат
- Бюджетни дефицити на федералното правителство
- Тенденция на брутният вътрешен продукт
- Тенденция на безработицата
- Тенденции на фондовия пазар
- Колебания в цените

Социални фактори

- Размер на населението и темп на растеж
- Раждаемост
- Смъртност
- Брой на бракосъчетанията
- Брой на разводите
- Ниво на имиграция и емиграция
- Продължителност на живота
- Възрастово разпределение
- Разпределение на богатството
- Социални класи/Слоеве
- Доход на глава от населението
- Размер и структура на семейството
- Начин на живот
- Здравно съзнание
- Среден разполагаем доход
- Нагласа към правителството
-

Технически фактори

- Технологични стимули
- Автоматизация
- Научноизследователска и развойна дейност
- Технологична промяна
- Достъп до нови технологии
- Ниво на иновации
- Технологични знания
- Интернет инфраструктура
- Комуникационна инфраструктура
- Жизнен цикъл на технологията

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

12. Перспективи за непрекъснато професионално развитие в превода

Ученето за общностния преводач никога не свършва. Непрекъснатото професионално развитие е неразделна част от развитието на практикуващия. Почти всички професионални организации предоставят курсове за професионално развитие за своите членове, като някои всъщност принуждават своите членове да предприемат дейности за непрекъснато професионално развитие чрез процес на ресертифициране, като Националния сертифициращ орган за писмени и устни преводачи (NAATI) в Австралия, който е въвел много задълбочена система за ресертифициране; както заявяват на своя уебсайт: "Ресертифицирането позволява на практикуващите да демонстрират, че активно поддържат своите умения и знания. Това подкрепя продължаващия професионализъм на индустрията. Така също се гарантира, че само практикуващите професионалисти притежават настоящите пълномощия на NAATI".

12.2 Ресурси

Като се има предвид наличието на подходящи материали онлайн, бих искала да завърша този наръчник с редица ресурси, които определено могат да се окажат полезни за устните преводачи в общността, въпреки че по-голямата част от тях са предназначени за конферентни преводачи или студенти по конферентен превод.

Ресурси: Ресурси за продължаващо професионално развитие за конферентни преводачи

<https://interpreterscpd.eu/>

Ресурси за обучение на преводачи: Ресурси за студенти от конферентни преводи

<https://interpretertrainingresources.eu/>

Хранилище за реч

<https://webgate.ec.europa.eu/sr/>

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

PLOUTOS

SCICtrain: Обучителни модули за студенти по устен превод

https://commission.europa.eu/education/skills-and-qualifications/develop-your-skills/language-skills/interpretation-training-toolbox/scictrain-training-modules-interpreting-students_en

Troublesome Terps: Подкастът за неща, които държат преводачите будни през нощта.

<https://www.troubleterps.com/>

ORCIT - *Онлайн ресурси за обучение на конферентни преводачи*

<https://orcit.eu/>

Уебсайт на Лурдес де Риоха

<https://www.lourdesderioja.com/>

[Лурдес де Риоха - YouTube.](#)

CLIMB – Култивиране на правни преводачи за малцинствен произход

<https://www.unco.edu/project-climb/>

www.PloutosProject.org

PloutosProject

PloutosProject

PloutosProject

